

Sanasta sanaan

Ristikoita ratkoessa tulee välillä py-sähdyttyä miettimään, miten rikas ja moninainen sanasto suomen kielessä onkaan. Kieleemme mahtuu ikivanhoja ja upouusia sanoja, lainattuja sanoja, keksittyjä ja kehitettyjä sanoja.

Suomeen on ammennettu kahmaloikaupalla lainasanoja muista kielistä jo ammoisina aikoina. Ihan välttämättä ei tule ajateltua, että esimerkiksi sanat "äiti", "lohi" ja "kontio" ovat muista kielistä lainattuja. Onneksi näitä kielen lainoja ei tarvitse palauttaa kuten lainakirjaston opuksia saati maksella kituuttamalla takaisin kuin asuntolainaa.

Kielemme on elävä ja taipuisa, uusia sanoja tulvii koko ajan lisää. Vanhat sanat saavat uusia merkityksiä ja uusia termejä ja käsitteitä luodaan vaikkapa yhdyssanojen avulla.

Uusia sanoja syntyy kuin itsestään

vallitsevien olosuhteiden johdosta ja niistä huolimatta. Käsi pystyyyn kaikki, joiden aktiiviseen sanavarastoon kuuluivat viisi vuotta sitten sanat "maskipakko", "etävirvonta" tai "ravintolasulku"!

Synonyymit ovat yksi ristikoiden vihjeityksen perusta. Ihminen on kekseliäs olento ja kyllästyy nopeasti kutsumaan asioita yhdellä ja samalla nimellä. Suomen eri murteista on aikojen saatossa kauhotu yleiskieleen sangen mehukasta sanastoa.

Niin paljon hyviä sanoja on kielemme päällä aikojen saatossa pyörinyt, että osa sanoista on voitu unohtaa tai muuten vaan hylätä tarpeettomana kuin karvahattu ke-sähelteillä. Kuka muistaa vielä "virityskuvan", "sokeritopan" saati on nähnyt ihan livenä "unilukkarin"?

Ratkominen on monin verroin mielekkäämpää, jos laatija on onnistunut kutomaan ruudukon loimien lo-maan hieman erilaista sanoitusta kuin ristikoissa yleisesti.

Pasi Paavilainen

pasi.paavilainen@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/